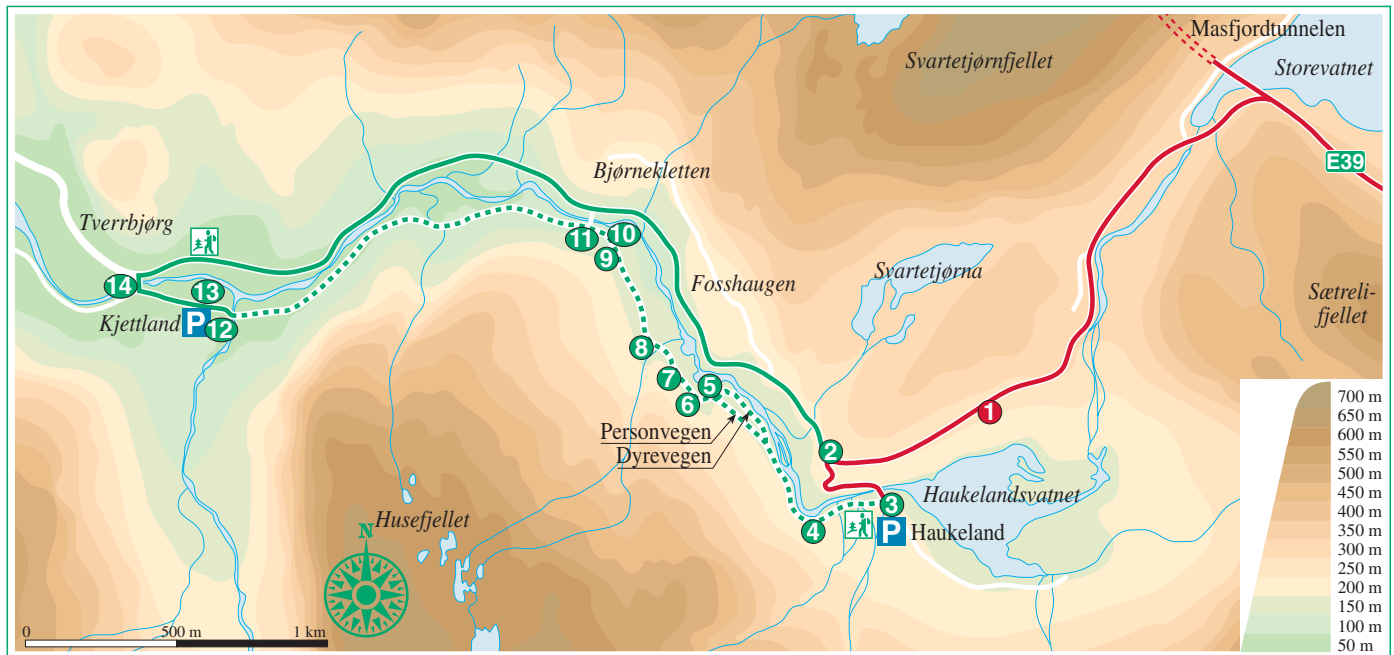




Gamal ferdselsveg frå 1500-talet.

The old 16th. century wagon road



Rute og ymse av interesse

Terrang: Skogsveg, sti, offentlig veg. Noko stigning.
Tid: 2 - 2 1/2 time

Me svingar av frå E39 ved *Storevatn*, like ved *Masfjordtunnelen*, og følgjer gml. Rv1, som er skilta *Haugsdal*. Vegen går bratt nedover nokre hundre meter etter at brua er passert. Her kan det vera fint å stoppa opp (1), for å sjå området til *Haukeland Gard*, som er ein av dei største eigedomane i Masfjorden kommune med sine 32 000 mål, i fugleperspektiv. Også det mektige fjellpartiet i sør er eit syn verdt, med sine 600 meter loddrette vegger. *Fjon fjellkyrkje* finn du på same vegstrekka, oml ag 500 meter etter at du har svinga av frå E39. Kyrkja er ikkje open til dagleg, men avtale om vitjing kan skje etter nærare avtale på Haukeland gard.

Etter 1,9 km (2) tek me brått til venstre og følgjer gardsvegen til botn og parkerar like over brua (3). Du er nå komen til garden *Haukeland* (kjend frå 1603). Haukeland er kjent for sine store nedbørmengder, med «årsrekord» på 5 303 mm (5 meter og 30 cm!) frå 1990. Gjennomsnittleg fell det 3 500 mm/år.

Det er den gamle ferdselsvegen mellom Haukeland og sjøen vi no skal følgja, til *Kjetland gard*. Me kan seia at denne ferdselsvegen er «første generasjon» E39. «Andre generasjon» er den du følgde då du svinga av frå dagens E39, som er «tredje generasjon». Når du har teke denne turen, tenk over korleis vegstandarden har endra seg med tida!

Turen går langs *Haugsdalselva*, ei av dei beste sjøareelvane i Hordaland. Til å begynna med føl me opparbeid skogsveg og kjem til *Åkreken*

Route and places of interest

Terrain: Forest road, footpath, public road. Some inclines
Time: 2 - 2+ hours

Turn off the E39 at *Storevatn* near the *Masfjord tunnel* and follow the old Rv1, signposted *Haugsdal*. The road drops steeply a few hundred metres past the bridge. We recommend a stop here (1) to view *Haukeland Gard* (farm) -with its 8.000 acres, one of the largest properties in Masfjorden. There are magnificent mountain views to the south, with rock faces soaring up to 600 metres. You will also find *Fjon Fjellkyrkje* (Fjon Mountain Church) on the same road, about 500 metres after you turn off the E39. The church is not open daily but you can arrange visits at Haukeland Farm.

After 1.9 km (2) turn sharp left and follow the farm road to the end. Park just over the bridge (3). You've arrived at *Haukeland Farm* (known since 1603). The area is famous for its heavy precipitation, the record is 5.3 metres, set in 1990! The average is 3.5 metres per annum.

You will now take the *old wagon road* from Haukeland to the sea to *Kjetland Farm*. The trip is a short history in the development of Norwegian road standards!

You walk along *Haugsdalselva* one of the best sea-trout rivers in Hordaland. Start off on the prepared forest road and arrive at *Åkreken*(4) - (which means river bend) and you will see *Fossaugen Farm* directly in front of you on the other side of the valley. About 100 yards further on the road forks into an animal track and a man made footpath. Take the animal track.



(4) (betyr vinkel på elv). Like etter får du Fosshaugen gard i synet rett fram, på andre sida av dalen (kjend frå 1905). Omlag 100 meter vidare vart den gamle ferdssvegen delt mellom ein «dyreveg» og ein «personveg». Me føl «dyrevegen».

Like etter at dei to vegane møtast att, finn me den første «kvilesteinen» (5), og du får samstundes utsyn mot garden *Bjørneklett*, på andre sida av dalen (kjend frå 1620). Omlag 50 meter vidare finn du synlege teikn på at den «moderne» tid også kom til Haukeland (6). Dette partiet av ferdssvegen vart lagt om på midten av forrige århundre, med hjelp av hammer og feisel, dynamitt og ein svenske. Opprinneleg trace gjekk meir oppe i lia.

Når dyrehaldet (geit/sau) i utmarka etterkvart vart redusert/avvikla, fekk trea veksa fritt. Bjørkeskogen du ser her og vidare langs ferdssvegen, er frå 1950-talet (7).

Vegstandarden, som du no testar ut, var sjølv sagt ikkje god nok etterkvart som tida gjekk, og ny veg vart planlagt på andre sida av elva. Forankringsboltane ved (8) vart nytta til å frakta dynamitt med hjelp av laupestregar i anleggstida.

Om du ikkje tok deg ein pust i bakken ved forrige kvilestein, kan du med godt samvit gjera det her ved denne kvilesteinen (9).

Også dei ande gardane i området nytta deler av traceen frå/til sjøen. Her delte vegen seg til *Fosshaugen gard* (10).

(11) No er du komen til den mest «dramatiske» delen av vegen. På denne staden vart det bygd bru første gongen rundt 1920, då omgangsskulen vart nedlagt og borna måtte starta med å gå til skulestova. Denne brua vart teken av ein storflaum i 1940. Til den vart bygd opp att, etter eit år, vart personane frakta over i ei heimespikra trekasse. Denne kassa måtte også skuleborna nytta! I fint ver gjekk det greitt, men i storm og mørke, med ei frådande elv under seg, var det inga kjekk oppleving!

Vegen slyngjer seg vidare nedover langs dalen, under bratte hamrar og langs stille loner. Me kan sjå tydelege spor korleis elva veks under flauperiodane. Etterkvart kjem me til *Kjetland*. Ver gild å taka omsyn til dyrka mark. Når du kjem over brua, finn du eit gamalt kvernhus frå 1800-talet (12). Tett ved våningshuset finn du den eldste bygningen i Masfjorden (13). Bygget er i privat eige. Kjetland vart etablert so langt attende som 1535.

Vidare følgjer du gardsvegen og har utsyn mot dei ville Fjonfjella. Etter omlag 250 meter kjem du til den einaste brua av denne type i Masfjorden. Dette er ei *kvelvbru*, bygd i 1909 (14). Dei første kvelvbruene av stein i Noreg, vart truleg bygde på slutten av 1700-talet. Desse bruene representerte eit viktig teknologisk framsteg innan brubygging. Det vert elles vist til meir informasjon om dette ved brua. Stopp litt opp på brua og sjå dei fine *jettegrytene* i elva (vassstandavhengig).

Garden *Tverberg* ligg til venstre for brua. Garden er kjend frå 1300-talet.

Den gamle ferdssvegen fortset vidare ned til sjøen (om lag 3,5 km). Me stoppar opp her. Du kan velja å gå attende same veg eller følgja «andre generasjon» E39. Denne vegen er i dag fylkesveg. Vegen er lett å gå (asfalt), sjølv om me får noko stigning. Du får eit fint utsyn kor du gjekk i stad.

Turen kan også takast andre vegen. Parkering på Kjetland, ca. 300 meter frå steinbrua (14). Hit kan du også koma ved å svinga av frå E39 ved Matre sentrum. Om lag 9,5 km til Kjetland.

Hugs:

Grunneigarane har opna opp for turvegen, og alle som fylgjer veg og sti må forvalta denne invitasjonen på best mogeleg måte. Hugs og lat att grindar, ver var om dyr i marka, og far fint med naturen. Ver merksam på lokale reglar for bandtvang for hundar. Sjølv om fotturane er lagt godt tilrette og merka, kan det alltid vera noko som endrar seg, eller synest å mangla. Dei som har lagt turane tilrette, tar ikkje ansvar for skader eller anna som måtte skje under turen. Turen blir gjennomført på eige ansvar og risiko.

Remember:

The landowners have opened their land to visitors, and no-one using the roads or paths should abuse this invitation. Remember to close gates behind you, don't disturb or feed animals, and take care with nature. Dogs must be on a lead. Although the walks are well marked and prepared, things may change, or appear to be missing. Those responsible for laying out the walks do not accept any responsibility whatsoever for any injury or damage caused during any participation in any or all walks.

Lagt tilrette og utgitt av Hordaland fylkeskommune i samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland, Landbruksavdelinga og Hordaland og Bergen Reiselivsråd.

Just past the junction you will find the first «*Kvilesteinen*» (5) - resting stone - and a beautiful view of the *Bjørneklett Farm*. A little further and you'll find signs of «the modern world» coming to Haukeland (6). This part of the road was built in the middle of the 19th. century by hammer and pick, some dynamite and one Swede.

As animal farming in the outer areas was gradually reduced the trees were allowed to grow freely. The Birch woods here and further down are from the early 50's.(7)

The road you are now travelling is of too low a standard for modern times and a new road was planned on the other side of the river. The anchor bolts (8) were used to haul up dynamite by cableway when the road was built. The second «*Kvilestein*». (9) If you didn't take a break at the first resting stone, you can take one now with a good conscious.

The other farms in the area also used the path you're on. The road forked here to *Fosshaugen Farm*. (10)

(11) You have now arrived at the road's most «dramatic» section. The first bridge was erected in 1920. It was destroyed by a flood in 1940 and until it was replaced a year later both adults and school children were transported over in a home made wooden cable car. OK when the weather was fine but very unnerving in the dark with a full storm blowing!

The road winds further down the valley under steep cliffs and peaceful groves. You can see traces of how the river runs during flood periods. You soon arrive at *Kjetland*. Please take care not to damage cultivated land. Cross the bridge you will find an old mill from the 19th. century. (12) Next to the old farmhouse is the oldest building in Masfjord (13). The building is private property. Kjetland was established in 1535.

Carry on along the farm road taking in the views of the wild Fjonfjella, (The Fjon Mountains). About 250 metres on you will find the only *arched bridge* in Masfjorden, constructed in 1914 (14). The first stone bridges of this type in Norway were built in the 1700's and represented an important breakthrough in bridge building technology at the time. There is an information sign at the bridge. Depending on the river level you may be able to see the *potholes* in the river.

The 14th century *Tverberg Farm* lies to the left of bridge.

The old road carries on to the sea, about 3+ kilometres, but you return from here. You may choose to return by the same route or take the newer E39, which is well surfaced but hilly in places. You will have an excellent view of the route you have just taken.

If you feel like taking the walk in reverse, you can park at Kjetland about 300 metres form the stone bridge, (14) which you can reach by turning off the E39 in Matre centre. Approximately 9+ kilometres to Kjetland.